

РСФСР-ниң Дээди Советиниң 1951 чылдыҥ апрель 16-да хуралының дугайында информастыг дыңнадыг (1 ары).
Чурттуң ховуларында (1 арын).
Вистя област (1 арын).
ПАРТИА АМЫДЫРАЛЫ: А. Намзын.—Перспектив- тиг сорулгаларны дидими-биле шийтирлээр (2 арын).
Г. Аюпан. — ССРЭ-ниң улустарының сталичы най.

Гыралының быжыкканы (2 арын).
А. Лепшнин. — Чаа сорулгалың мурунда (3 арын).
И Гринин.—Бүгү улустуң херээ (3 арын).
Улустарга тайбың болгаш тараа дөөш (4 арын).
Дерт күрүлелериниң даштыкы херектер министрлери- ниң оралакчыларының баштайгы чөвүдел хуралы (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

Часкы тарылганың хову турлагларынга садыг ажылын калбартыр

Областың чамдык районнарының ховуларында часкы хову ажылдары кидин- не калбарып агаптар турар. Оларда ам- дызында каш-наш чүс колхозчу тараа- чынар, МТС, совхозтарның механизм- торжу ажылдакчылары болгаш көдөз ажыл-агыйның специалистери ажылдап турарлар. Оларның саны часкы хову ажылының хемчээли оон ыңай калбары- ры-биле чергелештир улам өсөр.

Областың көдөз ажыл-агый ажыл-иш- чилериниң мурнунга салдынып турар хамыктыг чугула болгаш харысалгалыг сорулга болза, 1951 көдөз ажыл- агый чылында бүгү культураларың тала- лазы-биле сталичы бедик дүжүттү алы- ры дөш, амгы часкы хову ажылдары чогуурайндык, бедик агротехниктиг ден- нелге эригерге болур. Ол улуг сорулга- ың күш-ажылчы колхозчулар, база көдөз ажыл-агыйның специалистери ханы- зы-биле билир-даа, чедишикиниң бот- тандырып шыдаар-даа.

Колхоз, совхозтарны тарылга шөл- деринге часкы хову ажылдары чедиши- ки-нини шийтирлээр дөш, күш. ажыл- дың будурункудуну, культура-массалыг, полит-кизишилелгеиң ажылдары бүгү хемчээлге калбартыры-биле чергелеш- тир, ховуда ажылдап турар массаның ортузунга херекледир эржекот чугула бараанарың, ылангы шай, талкы, от, дөс, чигир дөш ышкыш аш-чөмчүң херекледирин үзүктелишкини чок са- дыглар чорук чугула хемчелериниң би- рөөзи. Часкы тарылганың үезинде совет садыгың ээлдик болгаш массалыг са- дыглаашкының чонунуң ажыл шөлүнге чоокшуладып чедирери дээрге, ук се- зонунг ажылды чогуу хуусаада ший- тирлээрин дыка чингедир апар дээрзи чугаажок.

Ындыг турбура, эртен чылын об- ластка күсүң тараа ажап алышкыны- ның үезинде болгулаан таварылгаларны ёзуугар алырга, Чаа-Хөл, Сүт-Хөл, Бай-Тайга, Барың-Хемчик дөш ышкыш чамдык районнарың колхозта- рының ажыл шөлдеринге массалыг са- дыг организасташкыны көнүчү багай болуп эркен. Ол районнарың херекле- чилер нийтигилдері күсү хову ажылда- рының үезинде ында ажылдап турар ажыл-ишчилериниң ортузунга шөлге хер- желетнер эржекот чугула барааннар- ның садыглаашкыны таарыштыр орга- низастаарың улуу, шөлдерге үнүш- күнүң садыглаашкыны чорутууланар.

Чамдык майгыннар эргелекчилери шөлге үнүшкүнүң садыг организаста- тардан туржук, харын оларны хөй ве- зинде хаалгып тургусуп, чүгө арагал- дал хымыззаар дөш чикетиг дезогани. Заңкы байдалдары көрсүскөн. Ою жу- рундан шөлге ажылдап турган колхоз- чулар шай, талкы, от, дөс садык алыр дөш, ыңай-бээр артык чорук кылып, дыка хөй шаг-ың аңаа үндүрер ужурга таварып турганар. Ол ышкыш хөйни- киңи чөмчөлдө чөлдө үзүктелишкиниң нийтигилден, тараа дуаажакчылары- га аш-чөм хандырылганы ырактала чөтпөс чорутууны эртен чылдың дуржу- глазы биске тодаргай-биле көрсүскөн болгай.

Ынчаарга, үстүңдө районнарың ВКП(б) райкомнары болгаш райку- сомнар, база областтың хереклекчилер өвилели үндүр турган биле тура, тараа ховузуңда ажылдап турар масса- ның ортузунга садыгың таарыштыр ор- ганизастаар талазы-биле шыгыңы хөм- чеглерни албай, райполарың ол ың- дыг өөдөжкө байдалы-биле эгепенип, оларны мурунга негедени кошкак тургузуп келгенер.

Колхозчу херээженнер бедик дүжүт өстүрери дөш

Эрзин районда «Сталины орук» көдөз ажыл-агый артелиниң колхозчу херээженнери элбөкшлдиг дүжүт өс- түрүп алырыңа ажыл-ишчиниң илер- еди турар. Олар дериг-херексел сөп- төп даараарыңа мурнакчы кирип турар.

Тараа шөлүң кажаалаар айтырыг он- за негеделиг болганын билгеш, ар- тельдиң 20 херээженнери кажаа мякы белеткээрине кирген. Баштайгы 5 хүнде олар 1540 ыяшты белеткеви- шаан, ону шөлде сөөртүп эңкелгенер. Ол ажылда Норзунмаа, Минчээ олар организастаар болуп турар.

К. ӨЛЗЕН.

Сапог мастерскаяы Буртал планын күсеткен

Кызылдың сапог даараар мастер- скаяының коллективни 1951 чылдың бир дугаар кварталының будуруле планын чедишикинни күсеткенер. Кварталда 360 муң рубль өргөнтүг продукцияны будуруп үндүрер турган болза, 419 муң 823 рубльдин продукцияны будур- ген, азы планын 116 хуу күсеткен.

Будурулде боттарын будуруле онааглалары ай санында ажыр күсе- дип турар мурнакчылар көнүчү хөй, младагы март айның планын 165 хуу күсеткен Савин, 156 хуу күсеткен Гавриченко, 144 хуу күсеткен Кука- рин болгаш өскелер-даа.

Ында партия организастаарының секретари эш И. Е. Роцин партианың политика массалыг ажылын будуруле планын күседиринче шың улаандыр- ган болгаш боду март айның планын 164,5 хуу күседип мурнакчы үлегерин өскелерге көргүзүп турар.

М. МИРЧИН.

РСФСР-ниң Дээди Советинин 1951 чылдың апрель 16-да хуралының дугайында ИНФОРМАСТЫГ ДЫҢНАДЫГ

Апрель 16-да, эртенгиңиң 14 сақта, Кремльге, Кремльдиң улуг ордузунга РСФСР-ниң Дээди Советиниң үш дугаар- хуралы болган.

Хуралды — РСФСР-ниң Дээди Со- ведиңиң даргазы депутат Л. Н. Соляев даргалаан.

РСФСР-ниң Дээди Советиниң хура- лының 1951 чылда РСФСР-ниң Күрүне бюджетиниң дугайында болгаш 1950 чылда РСФСР-ниң Күрүне бюджетиниң күүселдизиниң дугайында илеткелдиң талазы-биле санал шүгүмчүлөл үргү- чүлөө.

Санал шүгүмчүлөл кылганнар болза: депутат Г. П. Ковалевский (Курск об- ласт, Дмитриевский округ), депутат И. А. Каинов (Куйбышев област).

Коммунизмниң улуг тудугларында

Куйбышевтиң суг күжү-биле ажыл- даар электри станциясының тудушкун шөлү. Май 1-ге чедишикинниң ужура- жыр дөш социалистик чарышка Куй- бышевтиң суг күжү-биле ажылдаар электри станциясының тудушкуну кыйгыгыр хулаеп алган деп медээ кел- ген.

Ол дыңнадышкын Куйбышевтиң суг бедириниң тудушкунуң бүгү улаастарыңа дүргени-биле тараан. Гидромеханизаторлар, шынчилчилер, машиналар чорудучулары чурттап тудушкуну май мурунуң стахановчу ээлчөүдө турупканнар.

Волганың оң талакы эринде суг күжү-биле ажылдаар электри станция- сурар онгары казары үргүлчүлөп ту- рар. Чер казар ажылда күштүг элээн каш эксаваторлар ажылдап турар. Эксаваторларның мурнакчы машинис- тери эштер Тарамбулин, Пашкевич, Колобуев болгаш өскелер-даа ээлчөк нормалын үргүлчү ажыр күседип тур- ралар.

Чурттуң ховуларында

Вольн областың колхозтары эрте чакып тарыыр культураларының та- рылга планын дооскан. Бо чылын та- рылганы күзүн андарып, эки болбазы- раткан чөргө чоруткан. Күзүн чакып тараан тарааларың чөмгериле планын областың колхозтары ийи катап ажыр күсеткен.

Ставрополь крайыңиң 22 району та- рымал тоорук тарылгазын дооскан. Бо чылга утары дыка хөй шөлге дөрбелчи- неп уялар арга-биле тараан. Крайны МТС-тери тарылга-биле чергелештир чер андарар ажылды кылып турар. Эрте чакып тараан тараалар ховуларда дески үнүп чыдар, күзүн чакып тараан тараалар дөстөлиң үнер чадазында кир- ген.

Таджикистаның совхозтары джүт тарылгазыга киришкен. Кировобад рай- онунуң № 1 совхозта Ада-чуртуң бедик будурункулук машиналары үзезин арыглашкынында ажылдап турар. Электрияктин бир агрегат үзезин арыглашкыныга 50 ажылдыңкы күш-ажылын солуп турар.

Львов областың колхозтарында чиг- рив себкларының массалыг тарылгазы эгелзөө. Тарылгага уялап тарыыр ар- ганы калбаа-биле чергелештир. Бо ча- зын областың чигир себклары тарыыр шөлү эртен чыл-биле дөмейлээрге бүдүн чартык катап улгаткан.

Калуга областың көдөз ажыл-агый артелидери хөй чылда үнер сигеннери (СЭТА).

Челябинск област. Магнитогор оккниң тудушкунуң 1950 чылда тутканы чуртталга кварталы. Чурду В. Токаревин.

СЭТА-ның пресеклишев

БИСТИЦ ОБЛАСТА

Май бирниң байырлалыңа белеткел

МВД-ниң Тыва автономнуг областа эргелиниң болгаш «Тыва алды» трестиниң коллективтериниң бот- тының уран-чүүл бөлүмнери Май бирниң байырлалыңа идепкейлиг бе- летенип туралар.

Ол ийи коллективтерниң бот-тының уран-чүүл бөлүмнери ам чаңгыс бөлүгүм кылдыр катыжып алган, ың- чангаш хоорайда улуг бөлүгү болуп турар.

Коллективтиң уткула хуралыңа болгаш Май бирниң демонстрациязын- га көргүзери-биле ол бөлүгү ам чаа концерт программазын белеткеп турар. Программда Майның биринге ал- даржыткан ырлар, шүлүктөр болгаш Школьниковиң «Мурнуку кыдында» деп шиизи болгаш танчылар бар.

Бот-тының уран-чүүл бөлүмүңге Харламова, Кочнева, Гиро, Орлов бол- гаш техниктер Шелковников болгаш Чижик олар идепкейлиг кирип турар- лар.

А. ОРЛОВСКИЙ.

Шалыпчы он хонукта

Колхоз тудугларыңа комсомолдуң киржилгезин калбартыр сорулга-биле ВЛКСМ обкомунуң чарлаан шалыпчы он хонук дугайында доттаалын Чаа- Хөл районуң анык өскени бедик со- нуургалдык хулаеп алган. Районуң комсомол организастаарыңа удуртка- ны-биле 292 кижилги 8 бригадалар тургустунган.

Комсомолчуларның бригадалары ха- маарышкан улаастарының аайы-биле тус-тус планнарың болгаш кижы бүрү-

Колхозта тудуг ажылы

Чөөн-Хемчик районуң Чыргак суму- музуңда Калинин аттыг колхоз 1951 чылда чуртталагыңың 18 бажыңнарын, колхоз конторазын, уруглар ысызин тудуп алып деп сорулга салган.

Бо чылдың тудугларыңа херекле- зы-биле колхозчулар 3.600 чудунтарың тайгада кезип белеткөөн, 630 чудунтарың колхоз суурунда сөөртүп дүжүргөн.

В. НАЧИН-БОРА.

Часкы экзаменге школаның белеткели

Шагаан-Арыг тыва чеди чыл школа- зының бажылары болгаш өрөнкичи- лери 1950—1951 өөредилге чылының часкы экзаменнерин чедишикинниң эр- тирип, школага чаңгыс-даа ийи-чыгыл- лар болдурбас дөш, белеткенип кириш- кен. Өөреникчилерниң часкы март ка- никулу таварышкы школаның класс- тарын болгаш интернаттың өрөөлдө- рин чугайлаан. Школаның болгаш ин- тернаттың класстар, коридорларын, пионерлер өрөөли экзаменге улаган чуруктар, лозуннар, плакаттар болгаш монгажтар-биле наастаан. Школаның күгү-ле класстарында электри лампочкалары чөтчөлдөп тургускан. Өөрени- чилер хунуң-ве бот-кычөлдөрдөн аң- дыда чүгө экзаменгерге белеткенип, кензөө 8 сақтан 9 шаң чартыкка чедир тус-тус эртемнер бажыларыңа болгаш дежурный бажыларыңа дуузалам- чызы-биле консультацияларын чорудуп туралар. Экзаменнери эртериниң бүгү-ле эржекот чугула чурум дүрүм- нерин тыва дыл кырыңче оуулдур- лааш чөр бурдузүңе чарлап аска- лаан. Уруглар оларын хун-бүрү ном- чуп, таныжып туралар. Чамдык физи- ка, география математика, ССРЭ Ко- ституциязы, төөгү дөш ышкыш эрте- мнери экзамен билеттерин өөреникчи- лер таныжып эгелзөөн. Школада «Эк- заменче» деп аттыг хана солуну тур- гускан, ол неделя санында үнүп турар. Башкылар эртен материалдарны каттап-сарыңче кол күчтөөниңи салган.

Өөреникчилер чыл ишинде өөренип эрткен темаларын майның 20-ге чедир буруну-биле катаптал чөдөп алыры- биле хун-бүрүңүң планнарын тургус- кан, ону шыңгызы-биле боттандырып туралар. Ынчангаш өөреникчилер хун

Бызааларны доруктуруп турар

Кызыл районда «Черби» көдөз ажыл-агый артелиниң малчынары то- рүтүңгөн чаш бызааларны бүрүн кам- галап ап турар.

Бызаа ажаакчызы эш Купряцева ол ажылыңа 2—3 чылдар ишинде мерге- жидип ажылдап, бызааларны чыл бу- руде бурун камгалап ап келген.

1951 чылда 28 төрүүр инектен 12 инек төрөөн, ооң 12 бызаалары зоовет- теринар чурумун ёзуугаар тускый кажаа- ларда ажаап доруктуруп турар. Бызаа-

ларың турар нажааларын хун-бүрүдө арыгдал чаш, силос болгаш концент- раттыг немелде чөмөр-биле азырап турар.

Эш Купряцева май мурнуңуң соци- алистик чарыгыңа киргеш бо чылды бүгү төрүүр 28 инектерниң бызаа- ларың бүрүн камгалап алыр мен деп бот- хулаеде алган хайнышкыныңа ажаа- дап турар.

В. МОНГУШ.

Эки хаваң ажаакчызы

Сүт-Хөл районуң Сүт-Хөл сумузуң- да Киров аттыг колхоз хаваң малды өстүрер ажылды онза чугулага көрүп турар. Ол колхоз 1950 чылда 3 баш хаваңныг турган, ам ол 36 баш чедир өскөн. Колхозтун хаваң ажаакчызы ха- ваң өстүрүп эш Шүмек ол хаваңнары бо чылын 60 баш чедир өстүрер мен деп хулаеде ап алган ажылдап турар. Ын-

чаарга ук колхозта 24 санныг дагааал база бар, оларны эш Шүмек 500 баш чедир өстүрер мен деп база хулаеде алган.

Колхоз баштаар чөдө 80 баш хаваң болгап 500 дагаа кирер тускый эки шынардыг кажааларны тудуп алып деп турар.

Н. ЧЫРТАКПАН.

Чаа сорулганын мурнунда

Чоокта чаа «Тыва алдын» трестиниң эрелелиниң партия болгаш ажил-агыйындар активиниң хуралы болуп эртен. Хуралдың киржикчилери: эрелелиниң болгаш алдын уургайларының удуртукчулары, инженерлер болгаш техниктер, трестиниң бугуругче черлериниң партия, комсомол болгаш профсоюзуниң ажилдаачылары, «Трестиниң 1950 чылда ажылының түмел-иниң болгаш 1951 чылда сорулгаларының дугайында» трест эрелелиниң эш Коопоненкоң болгаш «каадырлар-биле идеолостуг ажилды күштелдирер болгаш трестиниң бугуругче черлериниң каадырлары моон соңгаар быжык-лаар кемчелер дугайында» трестиниң эрелелиниң оралакчы болгаш политиктилик даргазы эш Нооздрачевтиң илтикедери чугаалашканнар.

«Тыва алдын» трестиниң дагыялы-ны 1950 чылда куш-ажылдың чаа-чаа эрелелиниңиң чешип алган. Уургай-ларының, участоктарының, бригадаларының болгаш тус-тус кижилериниң арасында социалисттик чарыштары массалык-биле чорутканының түңнелинде куш-ажыл талазы-биле улуг чедишкениниңиң чешип алган. Боттарының куш-ажылды чедишкениниңиң талазы-биле алдарлыг стажановчулар Күжүгет Точин-оол, Васильев, Иргит шыкаш мурнакчыларының аттары-биле трестиниң коллективни чоргаарынап турар. Даг херээниң оң алдарлыг мастерле-ринге Министрлер дужаалы-биле чоок-та чаа «Хүндүлүг дагжы» — деп бели аттары тывыскаан.

Трестиниң бугуругчелеринде 40 даг-жылар 1950 чылда ий-ийи чылдарың онаалгаларың күсседип турганнар. Ор-тумак ажил нормаларын үргүлчү ажы-ру күүсетпешкен, 250 ажыг кижя ста-хановчулар болуп турарлар. Алдын уур-гайларында партия организациялары өң эки ажилчыларны мактаар болгаш олардың дуржугаларын өскелерге не-передир талазы-биле улуг ажилды кылганнар. 24 стажановчулар трестиниң «Хүндүлүг дептеринде» монгеин-биле бижитинген. Трестиниң болгаш өске бугуругчелериниң хүндүлүг самбыра-зынга чус-чус мурнакчыларының фами-лияларын көрүп болур.

Чоокта чаа «Тыва алдын» трестиниң эрелелиниң партия болгаш ажил-агыйындар активиниң хуралы болуп эртен. Хуралдың киржикчилери: эрелелиниң болгаш алдын уургайларының удуртукчулары, инженерлер болгаш техниктер, трестиниң бугуругче черлериниң партия, комсомол болгаш профсоюзуниң ажилдаачылары, «Трестиниң 1950 чылда ажылының түмел-иниң болгаш 1951 чылда сорулгаларының дугайында» трест эрелелиниң эш Коопоненкоң болгаш «каадырлар-биле идеолостуг ажилды күштелдирер болгаш трестиниң бугуругче черлериниң каадырлары моон соңгаар быжык-лаар кемчелер дугайында» трестиниң эрелелиниң оралакчы болгаш политиктилик даргазы эш Нооздрачевтиң илтикедери чугаалашканнар.

Трестиниң бугуругчелеринде 40 даг-жылар 1950 чылда ий-ийи чылдарың онаалгаларың күсседип турганнар. Ор-тумак ажил нормаларын үргүлчү ажы-ру күүсетпешкен, 250 ажыг кижя ста-хановчулар болуп турарлар. Алдын уур-гайларында партия организациялары өң эки ажилчыларны мактаар болгаш олардың дуржугаларын өскелерге не-передир талазы-биле улуг ажилды кылганнар. 24 стажановчулар трестиниң «Хүндүлүг дептеринде» монгеин-биле бижитинген. Трестиниң болгаш өске бугуругчелериниң хүндүлүг самбыра-зынга чус-чус мурнакчыларының фами-лияларын көрүп болур.

Камналганың болгаш бот-эрткек тии-гелдериниң түңнелинде тывылган ди-ректор фондузундан дыка хей түңнү мактал шаңналдарга аныкшаан. Дыш-танылга бакчыларына болгаш санато-рияларга чораан стажановчу-дагыялар-ның путёваларына 20 муң хире рубльди чарыггаан.

Дагыяларның аар ажылын чыгедер-гине күрүнден улуг дузаы көрүзүп турар. Күш-ажылды механизастаар та-лазы-биле эрткен чылын улуг ажил-дарын кылган. Эрткен чылын трестиниң бугуругчелеринге 50 хире улуг марын механанизмдерни чорудуп берген.

Камналганың болгаш бот-эрткек тии-гелдериниң түңнелинде тывылган ди-ректор фондузундан дыка хей түңнү мактал шаңналдарга аныкшаан. Дыш-танылга бакчыларына болгаш санато-рияларга чораан стажановчу-дагыялар-ның путёваларына 20 муң хире рубльди чарыггаан.

Дагыяларның аар ажылын чыгедер-гине күрүнден улуг дузаы көрүзүп турар. Күш-ажылды механизастаар та-лазы-биле эрткен чылын улуг ажил-дарын кылган. Эрткен чылын трестиниң бугуругчелеринге 50 хире улуг марын механанизмдерни чорудуп берген.

улуг чазыгыларга кылдыгылаан. Ырак черлерде чурттап турар ажил-чынарының болгаш инженер-техниктиң составының, оларның өг-бүлелиниң ма-териалдык негелделерин четче хандыр-бай келгенни чугаалаар херек. Золото-продснабтың конторының удуртукчуу партия кекжигүчү Лунёв алдын уургай-ларының хандырлыгының үргүлчүлүгү, аппараттан ак-сеткидиг чамдык кижилерни үндүрүп, харын самчыдакчы, идегел чок кижилерни анылдап тур-ганының түңнелинде ол черин бир миллион хире рубль самчыдалга таварыштырган.

Во айтырыгың дугайында каш ка-пат хой медээ турбуза партия органи-зациясы кандыг-даа кемчек албааны кончүп четпес болган.

Нарын алдын уургайының директору турган Ковалеский чамдык бакчы тудар дээр ажилчынарга күрүне чээлизи бээрден ойталап турган.

Хуралдың киржикчилери, алдын уургайларында эмчи салбырларының, харылзаның болгаш кинонуң багай ажилының дугайында кончүп шын бол-гаш чөпчүгү шүгүмчүлдерин үндүрүп турганнар. Ылангыч алдын уургайла-рында эмчи салбырларының ажилда-чыларының били кончүп куду. Чыгек-кайт алдын уургайында эмчи салбыры-ның эрелелиниң Гурова бир божуру кадайга эмчи дузаламчызы көргүзөр дээр суурун чамык кырган кадайла-рын чып алгаш олардан арга сума ай-тырып турган. Копту алдын уургайы-нда эмчи салбырының эрелелиниң Ан-тонова божуру дээр бир херээжени район эмчизинче бакчы ишти аштар бир кадайга үдеткеш чорудупкан.

Алдын уургайларында чугула эмнер болгаш эмчи херекселдери чедишпей турар. Харылзаның область конторының багай ажилын шыңгыч шүгүмчүлдер-нер. Каа-Хем район төвү Сарыг-Сеп-тен оон 70 километр черде турар Копту алдын уургайына почта ай ишинде чүгле 2—3 катап барып турар.

Бир эвес алдын уургайларында пар-тия организациялары боттарының по-литик-массалыг ажилды алдын-уургай-ларының бугуругче ажил-агыйын эки-жидеринче уладандырып, ооң-биле холбаштырып турган болза, алдын уур-гайларының ажылы оон өки турар ийик. Нарын алдын уургайында партия организациясының секретари Жабин алдын уургайының бугуругче планының күүселдениң дугайында оң директору-нун илтикелин бугун чылда албаан, харын күрүнден онаалганын үргүлчү күүсетпес чорутар-биле элтепик олур-ган.

Они алдын уургайына партия органи-зациясының секретари турган Усков партия хуралын ийи, үш айлар иштин-де кылбаан болгаш боду үргүлчү ара-галаар турган. Партия организацияла-ры социалистик чарышты органиаста-вайн, оң чорудулганын хынап, түңнели бурун үндүрбейн турган.

Хуралга ВКП(б) обкомунуң секретари эш Анкудинов киришкен болгаш сөөлүндө чүве чугаалап, трестиниң аны-лын экижидер дугайында хуралдың киржикчилеринге тодаргай санылан бер-ген.

А. ЛЕПЕШКИН.

Бий-Хем районун Кочетов атты колхозтун эң эки саанчыларының бирээни М. Степанова эрткен чылын бир саар инек бүрүзүден 1200 литр сүттү сагган.

Чаш малды четче камгалап ап турар

Барын-Хемчик районун Аксы-Бар-лык сумузуна «Ленинчи орук» көдээ ажил-агый артелиниң өшкү малының кадарчылары 60 чылын төрөөн малдың чаш төлүн четче камгалап алган. Кадарчы М. Серин 35 өшкүлериниң 35 анайларын, С. Канчыр 36 өшкүлери-нің 36 анайларын, Х. Шожур 41 өшкү-лериниң 41 анайларын четче камгалап алган.

с. одун-оол.

18 инектен 18 бызаа

Улуг-Хем районун Кок-Чыраа су-музуна улгаттыр катыштырган Ленин атты көдээ ажил-агый артелинде бы-заа ажаакчызы Сат Дарый ак-сеткил-диг ажилдап турар.

Бызаа ажаакчызы Сат Дарый 60 чы-лын төрөөн 18 инектерден 18 бызаа-ларын менди камгалап алган болгаш оларны надын шыгырак кылдыр доук-туруп турар. Ол шынаш ам төрүүр 8 инектерден 8 бызааларын менди камга-лап алыр деп хүдээлге алган.

Н. ЛОПАН.

Болхозчу малчынар

Сүт-Хөл районун Сүт-Хөл сумузу-на улгаттыр катыштырган Киров атты көдээ ажил-агый артелиниң шээр мал кадарчылары малдын чаш төлүн чиди-рир чок менди камгалап алыр дээр уйгу-чудын чок ажилдап турарлар. Олар бо чылдың март 28-не чедир төрөөн 421 баш шээр малындан 422 анай, хураганнарны чидирг чок менди камгалап алганнар. Оң иштинде кадарчы эш Дажы төрөөн 96 хой, өшкүзүндөн 96 хураганнарны болгаш анайларын, эш Ирикпей төрөөн 81 өшкүзүндөн 81 анайларын, эш Отук-оол төрөөн 62 хой, өшкүзүндөн 62 ху-раганнарны болгаш анайларын, эш Очуру-оол төрөөн 75 хой, өшкүзүндөн 75 хураганнарны болгаш анайларын, эш Салбагар төрөөн 46 хой, өшкүзүн-де 46 хураганнарны болгаш анайларын тус-тус чидирг чок менди камгалап ал-ганнар.

Н. ЧЫРТАКПАН.

Профэвилел бөлүктери канчаар ажилдап турарыл

Чаа-Хөл районун профэвилел коми-теди чоокта чаа профэвилелдин район төвүнде чамдык бөлүктериниң дарга-ларынын нити ажылының дугайында от-четтарыны дыңаап чугаалашкан.

Райминзагта (даргазы Соловьев), районун көдээ ажил-агый килдизинде (даргазы Мернива) профэвилел бөлүк-тери эрткен отчет сонгулдалыг хурал-дарга профэвилел кекжигүнериниң шү-гүмчүлелчи саналдарын боттандырбаан-нар.

Ажилтын, албан хаагычтар ортузу-на политиктиг болгаш култур массалыг ажилдарны ам-даа органиаставайн тур-арлар. Эш Мернива профэвилел кек-жигүнериниң дадывырын безин боттанды-баан, а эш Соловьев боду безин нити-леп амгыдалык болушкунунарынын

К. ОНГАА.

Мурнакчы бызаңчылар

Чоок-Хемчик районда улгаттыр кал-тыштырган «Коммунизмче орук» кол-хозтун кекжигүнери Карасал Шеев-оол, Куулар Үнүжек олар колхозтун мурнакчы бызаңчылары болуп турар.

Колхозтун тудуг ажылыч дүрген сай-ырадыр дээр Шеев-оол болгаш Үнү-жек олар боттарына дайындыган ажил-дарын ак-сеткидиг, эки шынарыг күү-

седип турар. Ийи бызаңчы эрткен чы-лын чуртталганын 9 бакчыларының, бир школаның болгаш колхоз контора-зының сонгаларын, хаалгаларын бүрүн кылдып доосаан.

Олар ам колхозтун чаа клубунун сонгаларын, хаалгаларын, база колхоз баштаар черинге хергелетинер стол, сандай аймаан кылдып турар.

С. КЫЗЫЛ-ООЛ.

Кадык камгалалда четпестерни узуткаар

Эрзин районунда, ылангыч роң төвү Сарыг-Булуңда санитарияның байдыгы кошкак четпес. Санитариянык хайгаралын кошкан боттандырып турар болгаш оон дурдурган эдери сагырыны дугайы-нда чурттаган чоңуң ортузунда меди-цинанык саитар-чырыдышкын ажил-чы чорувайт турар.

Районун надык камгалал килдизи (эш Ошуркова), ол шынаш тус-тус өмчилер медицина темаларыга хамма-рышкан пропаганда ажилын (ленция, илеткедери, консультациялары) мыр-чылап кылбайн турарлар. Оларның талазында санитариянык байдалды эки-жилип тургузар дугайында негелдени кошкан туруп, хыналда чорутпайн ту-рарының уламындан район төвүнде ал-бан организацияларының, ылангыч аш-чек магазининиң, столоваянык, иштин даштын хир, пок дуй алган.

Ынчаарга областың санитар-чыры-дышкын Бакчыны (эш Чернашин) бо айтырыг талазы-биле районун надык камгалал килдизинге дуза чедирбейн, аңаа негелдени кошкан тургузуу турар.

Районда чүгле санитар-чырыдыш-кын пропагандазы багай чоруп турар чүве эвес, харын чоңуң надын кам-галаарының нити ажилында, оң удур-тулгазында база улуг четпестер бар. Районун надык камгалал килдизиниң эрелелини эш Ошуркова сумуларда медицина пунктуларын четпес удуртуп турар болгаш оларга барбайн турары-биле чер-черде ажилдык байдалын ба-рык-та билбес. Чыжээ, эш Ошуркова Тес сумузуна медицина тудуу чары-тын чык иштинде барбаан. Удуртула-нын шак ындыг кабинеттиг стилиниң уламындан тус-тус сумуларда халдыр-лыг аарыглар-биле демисеп кошкан.

Медпунктулар ажилдакчылары чүгле бот-боттарының дужун харанып ашыл-дап турар боордан башка, оларның ар-га-дуржулга солудуңунарына-даа, семи-нар өрөөлгелери-даа, хурал-суедалык-таа сөөлүгү каш чылдарда болуп көр-бөөн. Районун надык камгалал килдизи ону органиастап чорударын боңола-дап турар. Медицина ажилдакчылары-ның ортузунда, оларның политбилени, ажил мергежилни бедирлерин ажалы мырчылай боттанмайн турар. Оң ула-мында Нарын, Эрзин сумуларының медпунктуларында ажилдап турар Он-нева, Шомбуң оларның талазында ажилга мергежин өзериниң улугу, чү-гле арагалап хымызаарына өйленип турарлар.

Кадык камгалал килдизиниң талазы-дан ажилга контроль чорутпайн тура-рын ажилдап алгаш, чамдык медпун-тулар эрелелиниң инициатива чок ажилдап турар ийикше, боттарының ажилын чүгле амбулаторияга хүлөөп алышынын кыллары-биле кызыгарлап турарлар. Оларда ап чорудар кадык-шылга кемчелериниң планы-даа чок, амыл хууну безин четче ажыгалтымайн турар.

Ооң-биле чергелештир, район төвү-нде-даа, тус-тус сумуларда-даа эмчиге ажилдакчыларының арасында ажил-ини харылаза чок.

Районун надык камгалал ажилында ол хире улуг четпестер бар турунда, оларны чалайдып узуткаар дугайында ВКП(б) райкомунуң болгаш райкүү-комунуң талазында база-ла чогуур кем-челер алдындап турар.

П. ЯНГУТОВ.

Бүгү улустун херээ

Бистиң черивистин арын шыраын үнденин биле өскерттип, бодушту аарыгынын стилиниң планын амы-дыралга боттандырышкан, совет улус коммунизминиң улуг тудууларын чөпсөө-лэринге улуг соруу киримкини биле кыргенер.

Ам бир каш чылдар эртерге амгы планда баш бурунгаар көргөл чүл-дер шынын чүлдер апаар. Эмдик куужулуг ховуларга анык арга ыяштар болгаш дөргүнер дагжап үнгүлөөр. Эленинги ховар үнүштү черлер амыдыралчы байланыш өл-шын-биле сугартынгаш, чекетелил турар тараалап шынаалар кылдыр чоруур. Күчүлүг хемчир пароходтар чоруп калдыр-биле катчылар. Куибештең болгаш Сталинградтың канчаар-даа аажок улуг электри стан-циялары улуг хоорайларга, үлетүр төлөрүнө болгаш суурларга чик эртенки энергияны бээр. Бөйдүстүг чыгырткан күштери кыжыг бүрүн-биле бараан болуп апаар.

Чүгле бистиң маадыр-улузуус шак мындыг улуг боддаларны күсседип шыдаар. Тудуунуң калбарышынык талазы-биле болгаш темпелириниң тала-зы-биле социализм чуртту капиталистиг күрүнелерге денээр аргажио артык күшүгү болуп турар.

Чижээ, Америкада Св. Лаврентия гемде электри станциясының тудуу 16 чыл иштинде үргүлчүлөп турган. АКШ-та Колорадо хемде электри станция-зы Боулдер-Деминг электри станция-зы ам дөртен ажыг чылдар иштинде тургузунуп турар. Ол станцияга бодарга Сталинградтың болгаш Куубуш-теңи электри станциялары күчүлүк талазы-биле бугун чартык катап улуг болза-даа, 6—7 катап дүрген хуусаада тутунган турар.

Бистиң социалистиг индустриямыс кайы хире күчүлүг техникалык болуп турарын оон көрүп болур.

Чижээ, чаңгыс тодаргай чикчен көрөөли. Волга-Доннуң пароходтар чоруп канылынык тудуунда бүгү-ле ажил-чорудулгалар механизастатынган, Уралмашаводтун шимчек чоруп акка-ватору бугузу чеди муң чер казыкчы-ларының куш-ажылын солуп турар.

Капиталистиг чурттада чаа заводтар-ның, фабрикаларнык, электри станция-ларының тудуу дайн кысычыларына — капиталистерниң болуун ула-ман байдырынык болгаш ажилчы чо-ну дарлаарын күштелдиреник сорул-газынга бараан болуп турар. Социалист күрүнде канчаар-даа аажок улуг электри станцияларының болгаш ка-налдарының тудуу болза, бистиң Төрөөн чуртувустун улам мындагы че-кетелиниң дугайында ажилчы чоңуң чагаай чорунуң чагылыш чок бедилешиниң дугайында комму-нист партиянык болгаш Совет ча-зактык сагыш салышыкынын тодар-гай илергейлешкени болуп турар.

Бастар сталиндчылар, комму-низминиң ийи улуг тудуу болуп Стали-нградтың суг күжү-биле ажилдар электри станциясы болгаш Волга-Дон-нуң пароход чоруп кыналы бистиң областың девискээринде калбарып турарына ханызы-биле чоргарла-лып турар бис.

Сталинградтың суг күжү-биле ажил-дар белдирин чөпсөөлөри — нарын-ның-даа, база бодунуң хемчээлиниң-даа талазы биле нарын ажил болур. Чижээ, чүгле тудуунуң эң-не баштай эгелээр черинге 42 миллион кубом-етр хире чери наскан турарында, 52 миллион кубометр аажы чери чуг-дурган болгаш доврак урган турарын-дан оон улун көрүп болур.

Бир эвес бо хүнге чедир Европада эң улуг тудугта санатынып турар Дне-проистинг тудуунга 1 миллион 30 муң кубометр бетон салган болза, Стали-нградтың суг күжү-биле ажилдар бел-дириниң чүгле кол чөпсөөлөшкениниң

ге 6 миллион кубометр бетон негел-нер.

Сталинградтың суг күжү-биле ажил-дар станциязы бистиң Төрөөн чурту-вустун найсылалы Москвага болгаш нарка хөрүнүгү болгаш үлетүр төп-териниң районлары: Сталинград, Сара-тов болгаш Астрахань областтарына электри энергиязын бээр. Ийи амил-д ар киловатт-шак электрэнергияны Завольянык болгаш Каспий чогуунуң кандаачал черлерин суггарынып болгаш суглууг бөлүдүрүп органиастаарына ажилатынган турар.

Бистиң чуртувусту, ылангыч Куибей-шевин, Саратовтун, Сталинградтык, Астраханьниң аоналарын кандааш-кынын таварыгаларындан намыс-ларынын хандырар чүлдери тургуза-рын чугулазын ажилчы чоңарыны улуг баштыкчылары В. И. Ленин бол-гаш И. В. Сталин хой улаа атып турган. ВКП(б)-ниң XVII съездинге эш Сталин Завольяны суггарыны — кандаашкыны биле демиселдин кол чүдү болуп деп чугаалаан.

Суггарылга болгаш сугландырылга, хову камгалаар ыяш куржагылар тургузары Алды-Волга унунуң улуг районнарынын агаар бойдузуң чаарты, оларны байдалык черлер кылдыр чаартып. Социалистиг ховуларнык ажил-инчилери чүгле бекин сортуу кызыл тасты ажаал алырлар. Чарты-тынган черге маг-химистид сактар чекетелер, көвөң плантациялары, виноградиятер көстүп келир.

Боттандырамы сталиндчыларга аас-кежи болуп таварышкан ийи ду-гаар улуг тудуг болза, Волга-Дон-нуң пароход чоруп канылы болур. Ол шүгүл-ла бистиң областың девискээринде болуп турар болгаш чуртун экономиказының хөгжүлдөзүнө база улуг рольди ойнап турар. Канал болза, 1952 чылдың чазында ажилдалга кирер ужурут. Чүс километр дуртук каналдың

унун дургаар суг оруу-биле пароход-тар үргүлчү чоруп турар апаар. Аңаа ыязы-бүрү хой инженер чөпсөөлөшкени-нин, оң иштинде 13 шлостерни, 3 длоиналары болгаш улуг насос станциялары тургузары көргөн.

Сталинградтың суг күжү-биле ажил-дар белдириниң болгаш Волга-Дон-нуң канылынык тудуу-биле холбаштыр хоорайнык болгаш бүгү областың улус ажил-агыйын хөгжүлдөриң көстүп көрбөөн перспективалары ажытылып турар.

Сталинград область оон районнарын кысна хуусаа иштинде нитизин-биле электриндери боттандырып болуп хой электри энергиязын алыр Волга-нык плотинызын дамчытыр эртерде-мир орук Донбасс болгаш Соңгу Кавказ-ты, Урал болгаш Ортааы Азия-биле на-тыштырар. Сталинград беш дайылар-ның портуу апаар. Ол болза, хоорай-ның үлетүрүн улуу-биле калбарты болгаш Камышинге, Фроловога, Михай-ловнага, Медведькооге, Калапча, Ленинские болгаш областың өске-даа черлеринге индустриалдык чаа төптер-ни тургузар арганы бээр.

Маадыр-хоорайнык катап тургузууш-куну болгаш тудуушкуну улам-ла дүрген темпелер-биле өзер. 1949 чылда 90 муң. 1950 чылда—123 муң турга-нынга удур 1951 чылда Сталинградга 170—180 муң дөрбөлчүн метрден эвээш эвес чуртталга шөлу тургузунган турар. Хоорай култур-амыдыралдын чаа-чаа албан черлери-биле байлыр. Чаа-чаа сактар болгаш скверлер көстүп келир. Көдээ ажил-агыйынк мурунда майгамчытыг перспективалар ажилы-нын турар. Чүгле бистиң областың колхозтары, совхозтары болгаш МТС-тери 1913 чылда хаанын Россияның бүгү көдээ ажил-агыйына хергелетин-нип турган электри энергиязынга бо-ддарга 800 ажыг катап хой электри энергиянын ажилга хергелешп турар.

Суггарылганың канчаар-даа аажок улуг нарын системасын тургузары, ыяш куржагыларын болгаш үлетүр хер-гелээр дуб ыяштыг арыглары тургу-

зары, Цимлянская болгаш Сталинград далайлары тургузары крайның бо хүнүг овуру-хевирин шуут өскүрттир. Сталинград таваргы Котельниковский райондан Старо-Полтавка районуа чедир суг шыгжавырлардан наналдар-дан камгалалдык куржаа, суггарылга четкилдери, күрүненик болгаш колхоз-тарынык ыяш куржагылары, үлетпүрге аажыг дуб ыяштыг арыглар тургуз-тунар. Оң узуу 450 километрге, а дооразы 100—150 километрге деңири-пир. Шак мындыг күчүлүг камгалалды дамчытыр бистиң ховуларымысче болгаш шынааларымысче өлүмүг кур-га салгынан кирип эртин шыдаас. Шык-биле хандыртынган агаар көдээ ажил-агый култураларынын хөгжүлде-зинге чагаай сактар — хамарылгалык болур.

Областың көдээ ажил-агый ажилдак-чылары чоокку чылдарда тараа культу-раларының чыл бүгүдети чылдызын дөрт катаптан эвээш эвес кылдыр кө-вүдери ужурут. Мыйыстыг бода мал-дың баш саны ийи чартык катап, хой-нуң — үш катап, хаванарынык болгаш кыштарынык — тос катап өзер. Хлопчат-кишини, ристин, бахи болгаш ногаа култураларынын тарылгаларын элөөн көвүдетпешкен, бистиң колхозтарымыс болгаш совхозтарымыс бо чылдан эгел-де садтары калбартыр, чаа улуг ая-ноградияктерни салыр.

Бистиң мурунвусту даартагы хүнүн тантынгамас, кайгамчытыг дээр хана-зы ажытындып турар. Коммунизмниң канчаар-даа аажок улуг бакчынынык баштайгы хевирин бо хүн безин бис көрүп турар бис.

Бүгү бурунгаар депшилгелиг кижя төрөлгөткене аас-кежин күзөп турар чаа амгыдалдык тургузуучулары — совет кижилериниң чогадыкчы чүткү-лүгү күш-ажылы Сталинградтың ыдык-тыг черинде хайныгып турар.

Сталинград областың ажилчы чоң-нары партия организацияларының удуртулганы-биле канчаар-даа а

